NYA MARINFLYGAREN

ORGAN FÖR KUNGL. ROSLAGENS FLYGFLOTTILJS KAMRATFÖRENING

Maj 2000

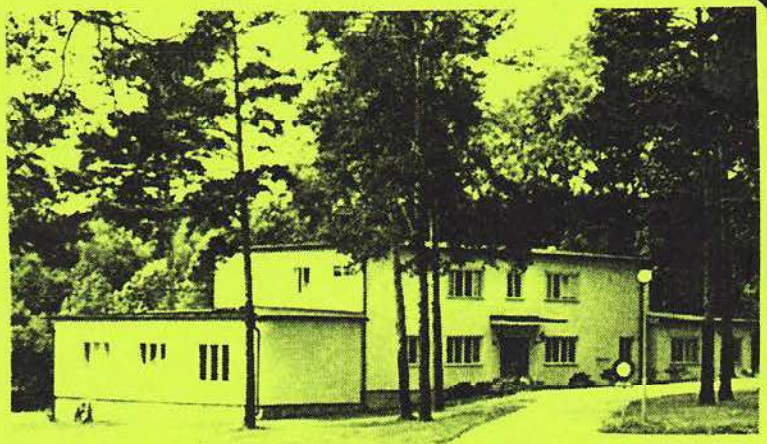

F 2

1926 - 1974

BOK-NYTT

Täby förr och nu i bild.

Täby Hembygdsförenings skrift nr 28 har fått ovanstående titel.
Författare är ***Eric Jarneberg.***
Som bokens titel anger är det i huvudsak med hjälp av bilder, många unika sådana, som Täbys historia från forntid till nutid skildras. Huvudvikten dock lagt till 1900-talet.
Även bilder med F2-anknytning har funnit sin plats i olika sammanhang.
En mycket trevlig bok, som kan rekommenderas. Finns att köpa i bokhandeln i Täby C, pris ca 200 kr.

Arvid Flory, En flygarlegend berättar

Arvid Flory, en förgångsman inom det marina flyget, lämnade efter sig ett bokmanuskript med talrika bilder. Detta underlag har ***Mikael Forslund*** bearbetat och givit ut i bokform.
Flory hade anknytning till F2:s förhistoria som verksam vid Marinens vinterflygskolor vid Hägernäs 1919-25. Han var också chef för 2. Flygkåren 1932-34.
Boken skildrar många intressanta upplevelser från flygets barndom av "en som verkligen var med".
Infoblad bifogas denna tidning

NYA MARINFLYGAREN

Ansvarig utgivare. ***William Sivebro***
I redaktionen: ***Kurt Jörgne*** Red
Ulla-Britt Blad
C-A Åkergren

Innehåll

Sid 3 Ordföranden har ordet.
Ny sekreterare
4-8 Händelser under det gångna verksamhetsåret
- årsmötet med middag
- minnesceremoni på f d F8
- höstutflykten
- museieföreståndarkonferens, kamratföreningsträff
F16 halvårsgenomgång
8-9 Idrottskrönika
10 En ny Löqen-historia
11-12 F2-minnen från beredskapstiden. ***G Ålund***
12 Plats för skratt
13-14 ***Albin Ahrenberg.*** Gålöbasen
14-15 En i dubbel bemärkelse mörk natt.
15 Vårat Gäng besöker F2 1944

Omslagsbilden: Gamla officersmässen som stod klar för inflyttning 1940.
I dag ***Festvåningen Sjövillan.*** Familjerna ***Hedberg*** bedriver här populär restaurang-, abonnemangs- och konferansverksamhet.

ORD-FÖR-ANDEN HAR ORDET

Årsmötet 1999 kom att innebära en förändring i styrelsens sammansättning Kurt Jörgne lämnade styrelsen på egen begäran. Ny ledamot blev Rigmor Paulsson som sedan utsågs till föreningens sekreterare. Jörgnes avgång innebar att medlemstidningen stod utan redaktör. Eftersom möjligheten att finna en efterträdare bedömdes som liten , var fortsatt utgivning av tidningen i fara, en negativ utveckling med tanke på att tidningen rönt stor uppskattning hos medlemmarna.

Det skulle dock visa sig, att Jörgne inte ställde sig helt avvisande till att utanför styrelsen arbeta med tidningen under förutsättning att vissa villkor kunde uppfyllas. Genom att styrelsen kunde tillmötesgå dessa villkor, säkrades en fortsatt utgivning av tidningen.

Till glädje för styrelsen och medlemstidningens redaktion har vi kunnat konstatera att Täby Hembygdsförening vid två tillfällen i föreningens medlemsskrift återgivit artiklar ur Marinflygaren. Täby Hembygdsförening och F2 Kamratförening är ju båda knutna till Täby Kommun med uppgift att bl a värda dess historia, hembygdsföreningen hellheten , kamratföreningen en del därav.

F2-området har inte genomgått några större förändringar, frånsett förfall, sedan nedläggningen 1974. Allt tyder dock nu på att det i en nära framtid kommer att ske stora förändringar i form av nybyggnation. Det ligger givetvis i Kamratföreningens intresse, att så många som möjligt av de gamla byggnaderna ska kunna bevaras, att de kulturminnesmärks och förses med textplåtar utvisande deras ursprungliga funktion.

Vad gäller minnesstenen bör den, om den inte kan stå kvar på nuvarande plats, flyttas till lämplig plats inom området. Det är min förhoppning, att vi kan påräkna Hembygdsföreningens stöd i dessa avseenden.

När detta läses har vi gått in i ett nytt århundrande. Under dess första år kan Kamratföreningen se tillbaka på en 56-årig verksamhet. Föreningen är stark vad gäller verksamhet, ekonomi och medlemsantal. Vår förenings fortbestånd är dock av naturliga skäl begränsad i tid. Kan vi ha som en första målsättning att fira 60-årsjubileum 2004? En förutsättning för detta är att det finns medlemmar villiga att åtaga sig styrelseuppdrag och driva föreningen vidare.

Till slut ett varmt tack till medlemmarna för visad lojalitet mot föreningen.

William Sivebro

Ny sekreterare

En förändring i styrelsens sammansättning i samband med förra årsmötet innebar att föreningen fick en ny sekreterare, nämligen:*Rigmor Paulsson.*

Rigmor har ordet:

"Min "militära" bana inleddes med anställning vid F2 kassaavdelning 1961. Jag arbetade där i första hand med löner till de kollektivanställda.

1964 lämnade jag kassan för en anställning vid Avd 6 där jag 1969 efterträdde Lennart Sandlin som kamrer.

1971 var det så dags att lämna F2 för en anställning vid Försvarets Materielverk med tjänst i huvudsak på Underhålls- och förrådsavdelningarna.

Efter 32 år i försvarets tjänst accepterade jag 1993 ett erbjudande om att gå i pension ett par år i förtid.

Jag blev medlem i F2 Kamratförening 1976 och ingick under några år i styrelsen som Klubbmästare.

Rigmor Paulsson

På tal om sekreterare, vad sägs om nedanstående protokollsparagraf? *"Emedan förre sekreteraren avflyttat från orten och protokollet från föregående möte . ej kunnat återfinnas, antogs förslag om att protokollet skulle godkännas i den lydelse det skulle haft därest det hade återfunnits".*

Händelser under det gångna verksamhetsåret

Årsmöte med middag

Som föreningens stadgar påbjuder hölls årsmöte med middag sista lördagen i maj, vilket år 1999 innebar den 27:de.

Samling ägde rum vid minnesstenen - med god anslutning - för traditionell minnesstund omfattande kransnedläggning, parentation över avlidna medlemmar, diktläsning och trumpetspel. Föreningens fana fördes som tidigare under många år av *Erik Tendler.*

Efter minnesstunden förflyttning till kommunalhuset i Roslags Näsby för genomförande av årsmöte och intagande av middag.

Kl 1745 kunde föreningens ordförande, *William Sivebro,* hälsa ett 60-tal medlemmar välkomna och förklara föreningens 55:te årsmöte öppnat. Till att leda förhandlingarna valdes *Sivebro* och till protokollförare *Kurt Jörgne.*

Från mötesförhandlingarna kan följande noteras:

- Föreningens ekonomi är god. Eget kapital ca 30000:-
- Beslutades om oförändrad årsavgift, 40 kr.

Valen gav följande resultat:

- *Kurt Jörgne* lämnade styrelsen på egen begäran.
- Ny styrelseledamot *Rigmor Paulsson.* Fyllnadsval 1 år.
- Ny styrelsesuppleant efter *Egon Olson* blev *Börje Chrona.*
- I valberedningen ersatte *K G Andersson Rigmor Paulsson.*

Ordföranden avtackade *Kurt Jörgne* för hans insatser i styrelsen bl a som sekreterare under fem år. Att *Jörgne* lämnade styrelsen innebar också att medlemstidningen stod utan redaktör. Styrelsen fick i uppgift att söka finna en ersättare för att säkra fortsatt utgivning.

Efter att ha tackat för visat intresse, samt poängterat vikten av att nytt "blod" kommer in i styrelsen för föreningens fortbestånd, förklarade ordföranden årsmötet avslutat kl 1830.

Det var så klubbmästarens tur att ta till orda och bjuda till bords, vilket resulterade i att ett 90-tal medlemmar med respektive kunde ta plats vid de festligt dukade borden.

God mat och dryck, trevlig betjäning och god stämning kom att prägla middagen.

Efter middagen fortsatt trevlig samvaro med möjlighet till inköp i *Kerstins* bar, att pröva lyckan i lotterier samt att även utöva viss motion på dansgolvet.

Några Bilder från årssammankomsten.

Minnesceremoni på f d F8 99-06-10

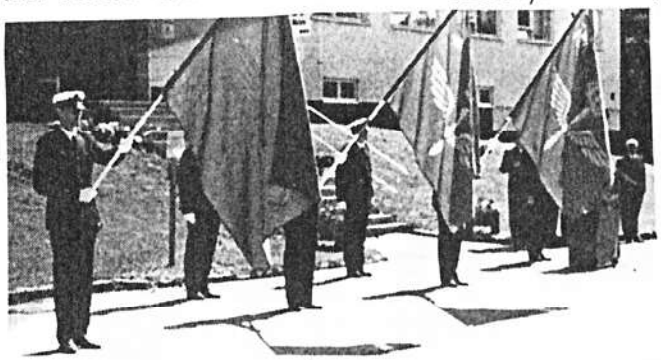

F4, F0 och F16 Fanvakter

Som framgick av förra numret av **Nya Marinflygaren** överlämnades vid en ceremoni på F8 den 10 juni 1939 flottiljfanor till flottiljerna F2, F3, F4, F5 och F8. På initiativ av F8 Kamratförening högtidlighölls detta 60 år senare med en minnesceremoni på gamla F8. Kvar av de fem flottiljerna fanns då endast F4.

Ceremonin genomfördes i strålande solsken framför f d kanslihuset. Inbjudna var representanter från berörda flottiljer, deras kamratföreningar samt Järfälla kommun.

I programmet ingick bl a:

- minnestal av stf Generalinspektören Överste 1. **Owe Wagermark.**
- fanparad med fanvakter från de traditionsbevarande flottiljerna F4, F10 och F16
- musik av hemvärnets musikkår i Uppsala.

Vänd

- överflygning av en grupp Ja 37.

Öv 1, *Owe Wagermark* i talarstolen

Den fina minnesceremonin, vilken F8 Kamratförening har stor heder av att ha stått som initiativtagare till, avslutades med lunch i f d officersmässen, numera vandrarhemmet Majorskan.

Höstutflykten

Lördagen den 18 september var tiden inne för årets höstutflykt. Målet denna gång var "gamla F1" i Hässlö, Västerås, där F1 Kamratförening lovat stå för värdskapet.

Som vanligt var intresset stort, ca 80 deltagare anmälda, varför två bussar, en från Täby och en från Stockholm, styrde västerut på morgonen.

Vid framkomsten samling vid den s k "Gula villan", där ordföranden för F1 Kamratförening, ***Uno "Studsas" Andersson*** hälsade välkommen.

Gula villan är en av F1:s äldsta byggnader, som under flottiljens aktiva tid användes för olika ändamål. I dag ger den trevliga klubblokaler för bl a F1 Kamratförening.

Till en kopp kaffe gav ***"Stig "Åmål" Andersson,*** ansvarig för besöket, en presentation av sig själv,

Gula Villan

sina medhjälpare och dagens program. Detta inleddes med ett besök på Hässlö Gymnasium inrymt i f d flottiljverkstaden. Skolans rektor, ***Göran Lundin,*** lämnade en intressant redogörelse över verksamheten som omfattar utbildning av både flygande- och markpersonal för i första hand det civila flygets behov. Under en rundvandring i skolans lokaler imponerade den rikliga mängden av undervisningsmateriel.

"Åmål" redogjorde sedan för verksamheten vid F1 från 60-talet, nedläggningsperioden och händelser efter denna. Han lämnade också en redogörelse över Kanratföreningens mycket omfattande verksamhet. Föreningen bildades 1939 (Flygvapnets äldsta?). Medlemsantalet är ca 550 efter att 1973 varit nere på 72.

Tillbaka till Gula Villan där medlemmar ur Kamratföreningen dukat upp med lunchtallrik och kaffe för 85 gäster. Villans båda våningsplan fylldes till sista plats och en god lunch kunde avätas under trevlig samvaro.

Mätta och belåtna tog vi så plats i bussarna för en rundtur med ***"Åmål"*** och ***"Janne" Forsstedt*** som ciceroner. Först en rundtur inom F1-området. De flesta byggnaderna väl underhållna och utnyttjade för olika verksamheter. Ett undantag fanns dock, den gamla underofficersmässen, som inte fått någon användning utan nu fick förfalla.

Inom området hade 100-150 småföretag etablerat sig.

Vi hann också med att besöka Viksängsområdet där många av oss i unga år

genomgick olika slag av utbildning vid FCS (Flygvapnets Centrala Skolor). Här hade stora förändringar ägt rum, kvar fanns nu bara kanslihuset och de båda intilliggande kasernerna.

Tillbaka på F1 var det dags att bese det senaste projektet inom området, Västerås Flygmuseum inrymt i gamla CVV-hangaren, ***Rune Domås*** och ***Sören Hedberg*** kunde där visa upp intressant flygmateriel av olika årgångar. Stort intresse tilldrog sig den flygande rekonstruktionen av *Charles Lindberghs Spirit of St Louis*.

Spirit of St Louis

För dem, vars intresse för flygplan inte var så stort, ordandes en busstur till Västerås. Eftersom det var övervägande damer, ställde ***"Åmål"*** gärna upp som guide.

Några av deltagarna hade anmält intresse av att få följa med på en flygtur med Tiger Moth. På grund av alltför kraftig sidvind kunde detta ej genomföras. Det blev istället en SAAB Safir, som med ***"Botte" Svensson*** vid spakarna tog några lyckliga upp i det blå (grå).

En dag fylld av intressanta upplevelser, presenterade på ett medryckande sätt av trevliga guider, går fort. Efter ytterligare en samling i Gula villan för kaffe var det dags för vår ordförande, ***William Sivebro,*** att till ***"Åmål"*** och hans medhjälpare framföra sitt och deltagarnas tack för ett i alla avseenden lyckat besök..

Med vid besöket var en av F2 Kamratförenings äldsta (90 år) medlemmar.***Alf Ryvant.***

Alf fick tillsammans med tio kamrater anställning som volontär (mekaniker) vid F2 1928.

Hangar 81 var då färdigbyggd, medan kanslihuset var under byggnad. Några kaserner fanns inte, utan logementfartyg användes som för läggning.

Leverans av Hansaflygplanen hade påbörjats.

Alf var kvar på F2 till 1 juli 1936, då han fick anställning vid F1 som tyghantverkare (flygplanmästare). Kvar på F1 till 1973 då han gick i pension efter 45 år i Flygvapnets tjänst.

Stig Nylow talar F2-minnan med *Alf Ryvant.*

William framför sitt och övriga deltagarnas tack för ett mycket uppskattat besök.

Museiföreståndar-konferens och Kamratföreningstträff 1999

Den av flygvapenmuseum (FVM) årligen anordnade konferensen för flygmuseiföreståndare från Sverige och Norden avhölls på Malmen 10-27- -29.
För tredje året i följd var även representanter från Flygvapnets Kamratföreningar inbjudna. F2 Kamratförening representerades av v ordf *Paul Eriksson.*

Efter lunch första dagen skedde samling i FVM samlingssal där *Sven Scheiderbauer* hälsade välkommen och presenterade de närvarande, bl a gäster från Norge och Danmark.
Leif Törnquist orienterade om *Statens Försvarshistoriska Muséer* samt *Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund*
S Scheiderbauer orienterade om kommande förändringar i FVM verksamhet.
Dagen avslutades med informell middag på "Malmenmässen".

Andra dagen inleddes med en rundtur inom Malmenområdet följt av ett besök på Garnisonsmuseet i Linköping, där intressant historia för många nedlagda förband presenterades.
Tillbaka på FVM orienterades om Östergötlands historia samt om verksamheterna vid de olika museerna.

Tredje dagen fortsatte med ömsesidiga museiorienteringar samt orienteringar om verksamheten vid de olika kamratföreningerna. På grund av tidsbrist blev det senare begränsat i tid, endast ca 2 min/förening.

Sven Scheiderbauer tackade så för visat intresse och önskade deltagarna lycka till med de olika verksamheterna.
Efter lunch återvände så var och en till sina hemorter.

Halvårsgenomgång på F16.

I år, liksom tidigare, var representanter från de Kamratföreningar för vars förband F16 är traditionsbevarare inbjudna till halvårsgenomgång 00-01-28. F2 Kamratförening representerades av *W. Sivebro, B. Chrona* och *S. Remberger.*

Vid ankomsten tog F16 kontaktman Kn *Lars Flemström* emot. Efter en kopp kaffe skedde samling i gymnastiksalen tillsammans med flottiljens egen personal, där nye flottiljchefen, Öv *Tommy Pålsson,* orienterade om vad som varit och om vad som kommer att hända i framtiden. Bl a F20 nedläggning och överflyttning till F16 samt överföring av flygutbildningen i samband med eventuell nedläggning av F10.
Professor *Stefan Hedlund* från Institutet för Österuropastudier vid Uppsala Universitet höll en intressant föreläsning om utvecklingen i Ryssland.

Efter lunch samlades representanterna för Kamratföreningarna i "By 10", där flottiljchefen höll en mera personlig genomgång, efter vilken *Lars Flemström* tog över. Han kunde bl a tala om, att det ekonomiska stödet till resp förening höjts från 5.000 kr till 10.000 kr. Efter en kortare diskussion var det så dags att återvända, var och en till sitt.

Red

IDROTTS-KRÖNIKA

Varje tidning med självaktning förser sina läsare med en eller flera sportsidor. *Nya Marinflygaren* vill naturligtvis inte vara sämre. Givetvis kommer inte dagens fantastiska idrottshändelser att belysas, utan händelser i gången tid då F2 på ett eller annat sätt bidrog till att skriva idrottshistoria..

Idrotten har alltid blivit omhuldad i flygvapnet. Detta tog sig under många år i uttryck

av årliga mästerskapstävlingar där mästerskapen i lagidrotterna tilldrog sig mycket stort intresse.
1943 rönte F2 en av sina största framgångar i dessa sammanhang, man blev Flygvapenmästare i fotboll !!
Underlag för följande referat har hämtats från dåvarande tidskriften **Flyg.**

Mästerskapet avgjordes genom en utslagsturnering i vilken 12 flottiljer ställde upp.
I första matchen mötte F2 F8. Tidigt stod det klart att F2 var det bättre laget och man ledde snart med 3-0. Strax före halvtid reducerade F8 till 3-2. I andra halvlek hade dock benen på båda lagen stelnat betydligt. F2 lyckades dock ta hem segern med 4-3.

Efter ytterligare två segrar mot F21 och F1 var så F2 klara för final. I matchen mot F1 låg dock ett bakslag nära. 12 minuter från slutet ledde F1 med 3-1. F2 lyckades utjämna till 3-3 och i en omspelsmatch vinna med 4-2.
Finalmotståndare blev F10.

Finalen spelades på Stockholms stadion i närvaro av bl a flyvapenchefen ***Nordenskiöld*** och de båda inblandade flottiljcheferna ***Sundin*** och ***Zackrisson.***

Flottiljchefen Herman Sundin med maka följer matchen från hedersläktaren

F2 ställde upp med följande lag: ***Kulhanek, Pousette, Gode, Forsström, Karlsson, Gustavsson, Nordström, Johansson, Persson, Eriksson*** och ***Nordgren.*** Lagledare var löjtnanten ***Pelle Fahlander.***

F2 vann finalen med 4-2 efter 2-2 i halvtid.
Hela laget kunde ta åt sig äran av segern, men lagets ryggrad var utan tvekan den stronga lalvbackslinjen med centerhalven "Brevduvan" ***Karlsson*** (han hämtade posten åt flottiljstaben) som primus motor. Ytterhalvorna ***Forsström*** och ***Gustavsson*** spelade ypperligt och gav anfallskvintetten mycket gott understöd. I anfallet spelade AIK:aren "Acke" ***Johansson*** första fiolen och gjorde bl a ett av årets vackraste stadionmål på frispark.

F10:s elva inrymde bl a landslagsyttern ***Stellan Nilsson*** från Malmö FF, men han gjorde egentligen bara en bra sak, en vällagd frispark, som via en nick resulterade i mål. Att ***Stellan*** inte förtog sig kunde bero på att UK-chefen, ***Putte Koch***, med ofrånkomlig Flor de Brazil i munnen satt på läktaren och bevakade sin skyddsling. Han måste till varje pris undvika skador.
Efter slutsignalen ställde de båda lagen upp med front mot hedersläktaren och lagledarna framför fronten. Flygvapenchefen, som följt matchen med stort intresse, klev ner på planen, hälsade på samtliga spelare och förrättade sedan prisutdelning.
På kvällen följde finalsupé med kabaret och därefter flygarbal i Sportpalatsets festvåning.

Red

1943-års flygvapenmästare i fotboll - F2 - uppställda för prisutdelning. Flygvapenchefen hälsar på segrarna och lagledarenren , löjtnant Pelle Fahlander , får sedan ta emot vandringspriset ur generalens hand.

Bengt "Löqen" Lönnqvist

Här följer ytterligare en fantastisk
LÖQEN-HISTORIA
med idrottsbakgrund och en prisutdelning med vissa förväxlingar.

Efter sommarövningarna ankrade hela flottan upp på Hårsfjärden för att under en vecka bedriva mästerskapstävlingar och kora "Flottmästare". Tävlingarna gick divisionsvis, sålunda bildade de tre pansarskeppen en division (ca 1500 man), jagarna, u-båtarna o s v också divisioner. F2:s flygstation på Märsgarn (ca 50 man) fick bilda en division. Likt f-bt blev vi under befäl av kapt ***Brydolf*** - eller var det "Kaggen" ***Rydelius*** - bästa division.

Vi började med att vinna rodden med "8-huggare" om drottning ***Louise's*** pokal. Vi fick låna en båt och med bassar från skärgården - fiskarkillar - så tränade vi några gånger. På "Sveriges" brygga stod drottningen med amiral ***Tamm*** och såg hur en båt där årorna gick kors och tvärs (en åra bröts av) gick upp i ledningen. Hon gjorde nog jämförelse med hur Vasaorden roddes med kungligheter på Stockholms ström. På en fråga "vilken den där lustiga båten" var önskade nog flottchefen att han kunde sjunka genom durken. Han måste dock erkänna, "det är dom från flygstationen inne i viken".

Jag vill naturligtvis inte skryta (fjärran från detta), men i mitt prisskåp har jag 4 silverplaketter och 4 silvermedaljer från dessa tävlingar.. Jag vann simhoppen, stavhopp (med bambustav och kom 2:a i terränglöpning. I simningarna vann vi lagkapp och poloserien tack vare ***Sanke Sjöblom*** och "Masen" ***Brådal,*** det hjälpte inte att jagarna hade ***Åke Juhlin*** från SKK.

Efter en veckas tävlande, som även besågs av kronprins ***Gustaf Adolf***, närmade sig dagen för prisutdelning. Vårt befäl ville att vi skulle göra ett gott intryck på sjömännen, så vi fick stå på hangarplattan i flera dagar och träna för ceremonin som skulle gå av stapeln i idrottshallen i Vitså.

Vår boss fick föreställa amiralen och informerade oss om att först kommer ***Tamm*** att utropa: "Gud bevare konungen och fäderneslandet!!!" Vi svarade: "Gud höre det". På detta tränade vi minst 100 gånger. Sedan skulle amiralen ropa: "God dag sjömän !!" (han tålde antagligen inte "flygarna"), på vilket vi skulle gasta: "God dag amiral !!!". Vi blev till slut så duktiga att det nog hördes ända till Nynäshamn.

Idrottshallen fylldes med sjöfolk samt flygargruppen placerad vid ena gaveln. Amiral ***Tamm*** med följe gör entré.. Sorlet tystnar. Amiralen hälsar med: "God dag sjömän". Den välträinade flygargruppen gallskrek: "Gud höre det !!" - dödstyst - en ilsken blick från ***Tamm*** som efter en konstpaus utropade: "Gud bevare konungen och fäderneslandet !". Vårt svar blev: "God dag amiral !!".

I denna stund önskade sig vår divisionschef långt bort. När prisutdelningen trots allt började kammade vi hem de flesta priserna. Tillbaka på vår holme fick vi en rejäl utskällning, indragen ölranson i två dagar men också ett tack för ett gott jobb.

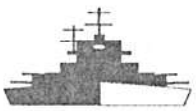

F2-MINNEN FRÅN BEREDSKAPSÅREN

För Nya Marinflygaren
av
Govert Ålund

Vi var 10 flygförare i åldern 25 - 30 år som kom till F2 från F5. Alla med civil flygutbildning och certifikat en del med trafikflygarcertifikat.

Herman Sundin, chef för F2, tog vänligt emot oss och hälsade oss välkomna. Men det fanns annat ljud i

skällan också. Vid en uppställning första dagarna kom fanjunkare ***Max Schenning*** opåkallat förbi för att syna dessa nykomlingar i Flygvapnet. Han tittade kritiskt på oss och sa: "Jaså ni är de nya epaflygarna", fastnade med blicken på storväxte värnpliktige flygföraren ***Jansson*** och frågade om han hade flugit ensam i en Cub någon gång. Jo, det hade allt ***Jansson***. Han hade nämligen varit andrepilot hos ***Ahrenberg*** och flugit rundflygning med passagerare i många år. Om någon hoppat i galen tunna så var det ***Schenning.***

Att komma från intensiv utbildningen vid F5 och Bulltofta m fl platser till F2 och till flygslagsutbildning med sjöflyg var en stor omställning. Där var sjöutbildning med flottans terminologi rådande. När det gällde ombord på flygplan använde man dock höger och vänster. Under mina första inflygningar använde jag styrbord och babord men fick då till svar av min lärare, en sjöofficer : "För fan, det här är ingen båt, det är ett flygplan".

Så skulle vi då flyga in oss på Hansorna. Jag fick fanjunkaren ***Littiäinen*** som instruktör. Småväxt som han var, försvann han nästan i spanarsitsen utan dubbelkommando. Han var inte pratsjuk, men efter en summarisk genomgång körde vi så ut till start. Följde hans anvisningar, startade, och så bar det av. Hörde inte ett ord från ***"Littis"***, varför jag försynt frågade om talförbindelsen fungerade och fick då till svar: "Går det åt helvete, så hör jag av mig".

Flög en halvtimme och gjorde några landningar, då det plötsligt kom ett livstecken från ***Littiäinen***: "Kör in till slipen. Jag har för fan annat att göra än att sitta här

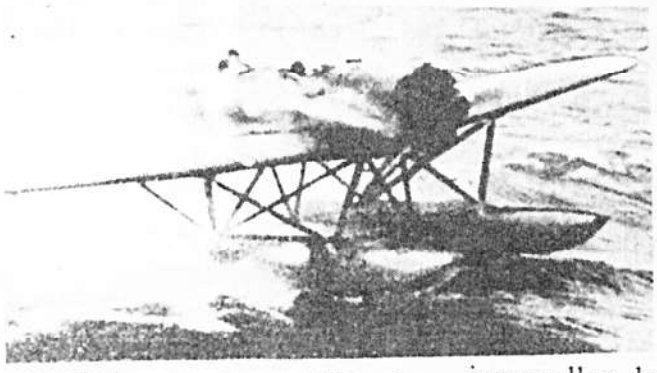

En S5 Hansa under start i hög sjö

bak som ett kolli. Gå ensam och träna landningar". Med detta var man influgen på S5:an.

Jag kom att ha mycket stor respekt för, ja rent av avhålla ***Littiäinen.*** Sedermara kom vi att flyga flygambulansen, en W34 Junkers tillsammans. Den blev i regel överlastad. Det var mycket som skulle med, förare, mekaniker, sjukvårdare, patient, släkting och bagage., vi behövde hela Värtan för att komma upp. När flygambulansen var på verkstad efter en rundslagning flög vi en Hansa, 52:an, även kallad oljeberget eftersom den slitna motorn lämnade en blå rök efter sig. Undrar om inte "Bralle Löq" var mekaniker på den?

Mitt under smällkalla vintern 1940 fick jag order att hämta ett olycksoffer från en Waxholmsbåt, som stångades med isen vid Utö. Om jag inte minns fel var korpralen ***Printz*** mekaniker. Vi hade med oss en japansk bår, en kroppsformad rörställning. Vi fick syn på Waxholmsbåten, som låg infrusen. Kaptenen signalerade vilt med ångvisslan, vilket inte vi hörde, men vi såg det stora ångmolnet.

Efter landning kom en styrman dragande en kälke med en i ansikter helt nedblodad man, ögonen igensvullna, han verkade död. Vi fick över honom på båren, som sedan baxades ner i spanarsitsen. Styrmannen, märkt av en kraftig blåtira, berättade om ett slagsmål han haft med patienten, som fallit och i fyllan och villan slagit huvudet i ett järnspant.

Efter start hördes ett skrik från spanarsitsen. Vände mig om och fick se ***Prinz*** halvvägs på väg ut ur flygplanet. En luden arm höll fast i hans bälte. ***Prinz*** kämpade för att inte bli utslängd.

Efter landningen var patienten helt oregerlig, fäktade vilt med armarna. Så snart vi försökte spänna fast honom blev det slagsmål. I Hansorna fanns en ålderdomlig sjukvårdsväska med morfinampuller av bly. Jag hade fått nödtorftig instruktion om användningen av flottiljläkaren ***Sundgren. Prinz*** ställde sig med båda benen på armarna medan jag stack kanylen i låret tvärs genom tyget. Det kom ytterligere ett anfall, men sedan verkade morfinet. För säkerhet skull gav jag honom en spruta till.

Forts nästa sida

"Oljebergets" mekaniker Bengt "Löquen" Lönnqvist och dess förare Govert Ålund ett antal år senare.

När vi bar in honom i bilambulansen på F2 upptäcktes en lapp om halsen med ett namn, Albert W------ stod det, en känd författate från Norrland. Efter en tid kom det ett brev till chefen F2 med tack för hjälpen.
Jag blev uppkallad till överste ***Sundin*** för att redogöra för fallet.

En vinter hade vi på Hårsfjärden problen med motorerna på flygplan S12, Heinkel 114. Normalt skulle sådant åtgärdas på flottiljverkstaden, men det tog lång tid och var behäftat med omständig pappersexercis. Eftersom ***Albin Ahrenberg***, stationsofficer på 1. divisionen, inte drog jämt med flottiljingenjören ***Jerregård*** och dessutom hade en djupt känd aversion mot pappersexercis, så startade han helt enkelt en egen verkstad i Lindarängshangaren. Han gjorde det med chefen för 1. divisionen, kaptenen ***Rapps*** (sedemera ÖB), goda minne. Sådant kunde gå för sig på den tiden.
Jag kände ***Albin*** sedan tidigare, hade flugit åt honom flera gånger. När han besökte oss på 2. divisionen frågade flygplanmästere ***Wettergren*** och jag om vi kunde komma till Lindarängen med våra S12:or, T2:orna hade ju samma motorer. ***Albin*** svarade ja.
Landade på förmiddagen - motorn klar efter några timmar - inte ett papper skrivet - ***Albin*** bjöd på lunch. Men visst kom det lite senare ett papper, en räkning på utfört jobb. ***Albin*** hade under sina rundflygningar lärt sig konsten att ta betalt.

Så några ord om kaptenen ***Åke S. Brydolf***. Han var sjöofficer och länge chef för 2. divisionen på Hårsfjärden. Vid kommendering till divisionen blev jag inkallad till honom på chefsfartyget "Rane", där han hälsade mig välkommen. Jag fick redogöra för min utbildning vid internatskola i Tyskland, vid segelflygets Mecka "Wasserkuppe" i delstaten Essen, samt praktikår före kriget hos Daimler-Benz i Stuttgart med flyg och motorer på schemat följt av certifikat för segelflyg.
Brydolf var en populär chef. Minns än idag avlämningarna när han tog emot divisionen med schäfern Zenta sittande bakom i givakt, kommenderade formering på avdelningar där alla sedan var besjälade av att göra sitt bästa.

I slutet av kriget blev ***Brydolf*** sekond på kryssaren "Fylgia". Vid avskedet från divisionen bad han om en vingtippning om vi var i närheten. När vi såg "Fylgia" till sjöss brukade vi kasta ner en rapporthylsa med hälsningar från F2. Sista gången skickade han ner två groggar till flygförare och spanare i vår mäss.
Det är sådant som etsar sig in i minnet.

Govert Ålund

PLATS FÖR SKRATT

- Kalle hade varit i folkparken och råkat i slagsmål. Med ett stort sår i ansiktet fick han uppsöka doktorn. När denne skulle börja sy sa Kalle: "Du behöver bara tråckla, för jag skall dit på lördag igen".

I Jämtland går slåttern fort! Ja, de har ju Storlien.

Vad blev det av med den snygga bruden du var ihop med för ett tag sedan? Jag presenterade henne för min rike farbror, så nu är hon min faster.

Albin Ahrenberg

är ett namn som då och då dykt upp i tidigare nummer av denna tidning. Skälen till detta är flera; han fick sin flygutbildning vid Marinens flygväsendes vinterflygskola på Hägernäs 1919, han tjänstgjorde vid F2 under kriget, han var en av de drivande krafterna när F2 kamratförening bildades 1944, han blev med åren en av våra stora flygarlegender och så är redaktören mycket fängslad av personen *Ahrenberg*.

1943 gjorde en reporter från dåvarande tidningen ***Flyg*** *ett besök vid Gädöbasen där I.divisionen med sina T2:or hade sin basering. Stationsofficer var* ***Albin Ahrenberg****. Resultatet av besöket blev ett reportage i vilket* ***Ahrenberg*** *fick en framträdande roll. Reportaget fick rubriken* ***Marina Flygarbröder*** *och det återges nedan i något avkortad form.*

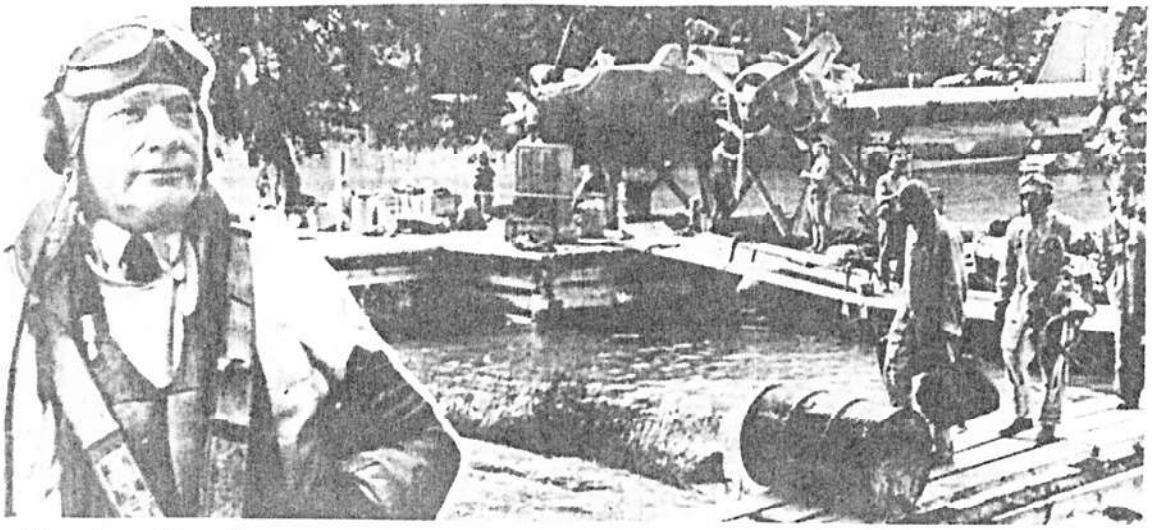

Ovan: Ahrenberg klar för provflygning av en T2:a. Till Höger: Klargöring av en T2:a efter flygning.

Den som tror att *Albin Ahrenberg* är en pensionerad stjärna, som lever på gamla lagrar, tror alldeles fel. Runt en idyllisk vik - Flygviken - har han som populär ledare på kort tid byggt upp en hel stad, första divisionens stad. Egentligen är det en miniatyrflottilj sorterande under chefen för Kustflottan men tillhörande F2.

Väl inflikade i vikar längs strandkanten ligger guppande torpedplan förtöjda. Då och då blir den spegelblanka vattenytan skuren av snabba motorbåtar till och från fartyget Dristigheten, som ligger förtöjd på djupare vatten och tjänstgör som boplats för officerarna och en del av manskapet.

I "stan" råder febril verksamhet. Det ryker och gnistrar ur gengasaggregat, det dånar av hammarslag från verkstaden, mekarna ligger huvudstupa över sina motorer och från köket doftar det lunch på långt håll.

Till att börja med sticker vi in huvudet i verkstaden, där man får ett begrepp om hur mångsidigt ***Ahrenberg*** utnyttjar sina mannar. Här klarar man allt från att dra tänstiften efter 150-timmarstillsyn på en BMW motor till att löda samman en rostfri diskho.

Uppe i skogen ligger förläggningen, prydlig både utan och innan. Så här dags hänger dock mekarna på sina maskiner nere vid vattnet. En översyn på en T2:a omfattar många detaljer. Har man ***Ahrenberg*** som chef måste allt gå med fart. Det är dock inget fel på humöret och man blir inte förvånad över en uppmaning som en av mekarna kommer med: -Vem i vassen har tagit min hammare. Kasta upp!!

Nere vid vasskanten står en jättestor ugn och ryker i sin ensamhet. Vad kan det vara undrar vi? - Det är krematoriet svarar ***Ahrenberg*** och ser mystisk ut men tillfogar klarläggande; där bränner vi allt gammalt skräp - förvånandsvärt att inte jag har åkt med också.

Låt oss ta en titt på det som man bruka kall "markan". Exteriört ser den inte mycket

ut för världen, men inomhus är den desto hemtrevligare. På väggarna har någon konstnärlig flygare målat minnen från divisionens liv. Ljuva damer i nakenstudie så väl som mera drastiska motiv trivs sida vid sida. En T2:a, som försökt sig på nödlandning i ett telefontrådsnät, tävlar i burlesk iver med en vy av *Ahrenberg* bland isberg, isbjörnar och eskimåer på Grönland.

Den markan har grabbarna byggt själva betonar *Ahrenberg* när vi drar oss ner till en av bryggorna för att gå ombord på den "vassa säkerhetsbåten", en båt, som gör sina modiga 22 knop och tål grov sjö. *Ahrenberg* sitter själv vid ratten. Den här udden kallas för "Kap Farväl" berättar han och pekar på vikens utpost. Den har fått sitt namn av en liten inkallad rospigg, som ställde till en massa otyg för oss. Efter mycket anhållande hos flottiljchefen fick han till slut besked om att han skulle få "rycka hem till tanten". Gubbens glädje blev så stor, att han rodde ut till udden och där placerade en egenhändigt broderad flagga med texten "Kap Farväl".

Efter en stund svänger vi upp längs Dristighetens pansrade sida och äntrar en lejdare. En honnör för den tretungade och vi är ombord. Det är lustigt och betecknande säger *Ahrenberg* när vi sitter i hans praktiskt inredda hytt, att för snart 40 år sedan stod jag i stram givakt just i denna hytt och borstade stövlar åt kaptenen *Svinhufvud* och nu sitter jag här. Det var det lustiga. Det betecknande är att jag s a s har flugit hit ! Det var länge sen det suckar *Ahrenberg.* På den tiden var nuvarande amiralen *Tamm* löjtnant här på båten. Det där yttrandet fällde *Ahrenberg* liksom för att markera att han inte skröt ,nyss. Blygsamhet, liksom hjälpsamhet, är hans väsen, mycket av hans popularitet bygger på dessa två egenskaper.

I. divisionen känner honom främst som markorganisationens chef, men trots sina många år har han inte slutat flyga. Då det gäller provflygningar på divisionen är det alltid han som sätter sig vid spaken. Ni minns väl förresten hans flotta landning på Djurgårdsbrunnsviken under Flygvapnets dag förra året.

Hans organisatoriska talang, grundad på många års erfarenhet, har alltså kommit Flygvapnet till godo och resultatet kan ingen klaga på.

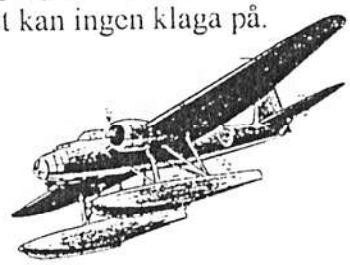

EN I DUBBEL BEMÄRKELSE

MÖRK NATT

Två flygolyckor drabbade F2 under samma natt, varvid tre unga flygare miste livet.

Under en mörkerövning i navigering den 1/10 1945 försvann ett flygplan S17. Besättningen utgjordes av fänrik ***Svante Schollin*** och aspirant ***Björn Sjövall.*** Routen gick över Stockholms skärgård. Under hela flygningen skulle lägesrapporter sändas till Hägernäs. Efter ett läge Grönskär blev det dock tyst, varför efterspaningar sattes in med flyg och en lotskutter från Sandhamn. Även marinen deltog i sökandet med en minsvepare och jagaren Gävle.
Det saknade flygplanet kunde aldrig återfinnas.

I samband med sökandet efter det saknade flygplanet inträffade ytterligare en olycka.
Tidigt på morgonen den 2/10 startade en S17 från Hägernäs med fanjunkare ***S E Thunér*** som förare och löjtnant ***I Stål*** som spanare.-
Flygplanet störtade direkt efter start, varvid föraren omkom medan spanaren kunde räddas genom en dramatisk räddningsbragd.

Då planet störtade observerades detta av tågföraren vid djursholmsbanan, ***Hjalmar Sjöberg*** som just skulle ut och fiska, när han hörde en kraftig knall. När han kom ut på sin

brygga såg han ett flygplan som sakta höll på att sjunka. På planet stod en man och viftade med armarna. ***Sjöberg*** tog sin roddbåt och rodde mot haveriplatsen i avsikt att försöka rädda nödställda. Det var ungefär 500 m till platsen och det havererade flygplanet sjönk alltmer ju närmare han kom.

Då ***Sjöberg*** kom fram, hade flygplanet nästan helt försvunnit och mannen, som sedan visade sig vara spanaren ***Stål***, stod nu i vatten till hakan, kraftigt blödande från skador i ansiktet. ***Stål*** omtalade att föraren fortfarande var kvar i planet.

Sjöberg rodde den skadade mot F2. På vägen mötte han en slup som tog hand om den skadade. Han mötte också en båt på väg ut mot olycksplatsen.

Vid flygstationen hade man föraningar om att en olycka inträffat med det nyss startande planet. Vakten hörde nämligen en kraftig duns samtidigt som motorbullret upphörde. En båt skickades ut, den båt som sedan mötte ***Sjöberg.*** Strax efter kl 9 inleddes bärgningsarbetet med personal från flottan och flottiljen under ledning av fanjunkare ***Berglund,*** en kanrat till den omkomne ***Thunér.***

Trolig orsak till olycka nr 2 var, att föraren blivit koloxidpåverkad. Starten skedde i dimma utanför Tornön på västlig kurs efter en lång utkörning i svag medvind vilket kunnat bidraga till att avgaser samlats i förarkabinen..

Efter olyckorna kunde man i första numret av ***Marinflygaren*** läsa följande:

Svante Thunér död

F2 Kamratförening har sorg. *Vid ett Flyghaveri den 2 oktober 1945 stupade fanjunkare* ***Svante Thunér*** *på sin post, då han startade för att söka efter ett försvunnet flygplan. Fanjunkare* ***Thunér,*** *medlem av Kamratföreningens styrelse, en alltid lika god kamrat och som flygare ett föredöme för alla. Hans minne kommer sent att förblekna och stort är det tomrum han lämnar efter sig. Kamratföreningen hyllar hans minne och tackar honom för hans goda kamratskap under hans långa och förtjänstfulla flygarbana.*

Fanjunkare Svante Thunér

Lisbeth Bodin överlämnar en packe Sonoraskivor till kapten ***Schultzberg.***

"Vårat Gäng" på F2 Mars 1944

(ett referat i tidningen Flyg)

"Vårat Gäng" kom i början av mars på besök till Kungl Roslagens flygflottilj. Som vanligt gjorde "Gänget" även ute hos oss en strålande succé. Gymnastiksalen var packad till bristningsgränsen. Förströelsedataljens chef, kapten ***Schultzberg,*** höll ett kort och trevligt anförande samt presenterade "Gängets" medlemmar. Så till de medverkande: Frk ***Britta Borg*** sjöng med verklig inlevelse bl a "Russian Lullabye" och i svängig stil "Mr Booigie Woogie". Stormande applåder. Lilla ***Britt Nilsson*** knep också hon en god applåd med sin "Två små röda rosor". Hennes parodi på "Flickan med melodi" gillades skarpt. Grabbarna i gänget spelade så att taket höll på att rämna. ***Lill-Arne. Bullan*** och ***Thosse*** har all heder av sin instrumentföring.

Kvällen avslutades med att kapten ***Schultzberg*** som minne överräckte en flygarnål till var och en av de agerande.

Red

KUNGL. ROSLAGENS FLYGFLOTTILJS
KAMRATFÖRENING

F2:s Devis

A VERBIS AD VERBERA

i översättning
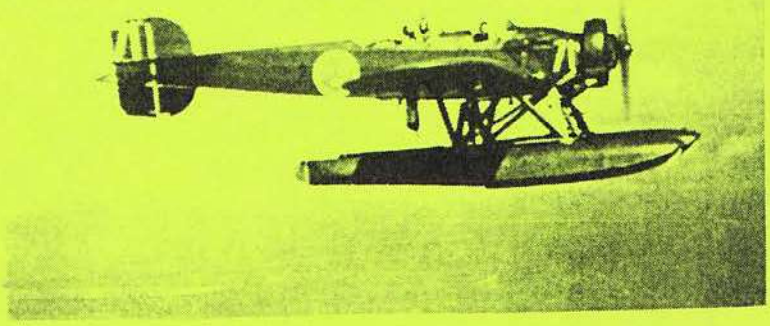
Från ord till handling